



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni  
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones  
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis  
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis  
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -  
Libros Vndecim Complectens

**Henricus, de Sancto Ignatio**

**Leodii, 1709**

Caput XLI. Vitia charitati opposita recensentur, describunturque, scilicet  
odium, invidia, acedia, discordia, contentio, rixa, bellum, duellum, seditio,  
scandalum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ferret, si delinquens apud ipsum nondum sit diffamatus: quia per hoc ipsum socio suspectum redderet) à Conventu etiam, & ministerio aliquo ad nutum Superioris amovibili, ipsum titulo honesto, abique infamiae periculo, prudenter removendo. Quod si Superior ad id egeat auxilio Provincialis, vel consilio discretorum, seu Consultorum suorum, poterit & ipsis, sub secreto naturali, notum facere in ordine ad paternae correctionis remedium; sicut & Provincialis Priori Conventus, ad quem ipsum amovet, ut super ipsum advigilet (summoperè cavendo, ne pluribus revelet, quam necesse sit, & ne Provinciali quidem revelando, si Prior sufficienter possit providere. Aliàs grave committeretur peccatum, ob injustam læsionem famæ proximi) quia (ut paulò antè dixi) delatio ad Superiorem ut patrem ea omnia permittit, quæ necessaria sunt ad finem istius delationis obtinendum, ad correctionem utique delinquentis, & impediendum ne noceat bono communi Religionis. Atque ita, post accuratam ea de re disputationem, resolutum & declaratum fuit in Congregatione sexta generali Societatis, decreto xxxiii. uti testatur Cardinalis de Lugo disput. 18. de justitia sect. 7.

402 Denique si, post omnia paternè tentata, Superior videat se non proficere, ob contumaciam delinquentis, persistentis in negando crimine, nec ullam dantis spem emendationis; delatori tandem præcipere poterit, ut à paterna delatione transeat ad judicialem. Ob rationem paulò antè datam, & præcipuè quia sic Christus præscribit, dum ad Ecclesiam, seu Prælatum ut Ecclesiasticum Judicem vult recurri, dum fraterna correctio, & testes adhiberi, ad delinquentis emendationem non sufficiunt. Delatione verò judiciali factà, Superior ut Judex poterit causam Religioso fiscali tradere, delatoremque velut testem assumere, aliosque testes quærere. Tenebiturque delator dicto Superioris præcepto obedire, nisi ob grave periculum sibi imminens excusetur. Habitâ verò ipsius testificatione, Superior procedere poterit ad delinquentem juridicè examinandum, cum prælectione processus, ut delinquens intelligat se juridicè ac legitime interrogari, ad fatendamque proinde veritatem in conscientia teneri. Ita Cardinalis de Lugo loco citato post Suarez tom. 4. de Relig. l. 10. c. 12. n. 30. Quia tamen isto in judicio alia est ratio Regularium, alia sæcularium, juxta citatum caput *qualiter & quando* de accusat. juxta Suarez ibidem nomina testium suppressere poterit.

403 Meminerint tamen Superiores, in iis quæ sibi delata sunt tamquam patribus, famæ delinquentis parcere, quantum fieri potest, caveantque ipsum, ob dictum unius, à Conventu faciliè amovere, nisi aliæ præsumptiones concurrant, sciantque 1º, ob solam ma-

jorem securitatem sibi non esse licitum procedere ad revelationes n. 400. dictas. Ob ea quæ dixi cap. præcedenti n. 393. & 394. 2º. in paterna correctione prudenter animadvertere, ne delationes, quæ sibi tamquam patribus sunt factæ, sint falsæ, vel ex aliqua inimicitia vel circumventionem procedant. Nam, ut verissimè Petrus Marchantius tribun. Sacram. tom. 3. tr. 4. tit. 2. q. 3. §. 9. rem in secreto debent explorare, antequam denunciato aliquid indicent. Quia inde frequenter turbationes, odia, contentiones excitantur, quæ postea extinguì non possunt.

## CAPUT XLI.

*Vitia charitatis opposita recensentur, describunturque, scilicet odium, invidia, avidia, discordia, contentio, rixa, bellum, duellum, seductio, scandalum.*

Vitia illa, velut opposita charitati, recenset S. Thomas q. 34. & Doctores passim.

Odium est duplex, scilicet abominatio nis & inimicitia. Odium abominatio nis est alienatio seu averfio voluntatis ab aliquo, propter aliquod malum quod in eo concipimus. Odium verò inimicitia est illud quo alicui malum volumus, quia malum ipsius. Utrumque ex genere suo est mortale: utpote directè oppositum charitati, eamque natum destruere. Omne verò peccatum, per se charitatem destruens, ex genere suo mortale est. Unde 1. Joan. 3. *omnis qui odit fratrem suum, homicida est.* Aliquando tamen odium proximi solum est veniale, ob imperfectum animi consensum, seu ex defectu de liberationis, vel ob materiæ parvitatem, vel quia nonnisi levem quis de proximo displicentiam habet, aut medicam averfionem. Imò nullum foret peccatum, odio habere peccatorem, non quia homo, sed quatenus peccator est, juxta illud Psalm. 118. *linguos odio habui, & abominatus sum.* Vel ipsi malum optare, non quatenus malum est, sed quatenus peccati destructivum, vel proficuum ad conversionem ipsius. Sic enim Psalm. eodem Regius Psaltes dicebat: *Confundantur superbi, quia injustè iniquitatem fecerunt in me.* Et similibus desideris pleni sunt Psalmi, Librique Prophetarum.

Odium abominatio nis Dei, five averfio nis à Deo, inter alia peccata esse gravius, docet S. Thomas q. 34. a. 7. in corp. Quia in aliis peccatis, v. g. fornicatione, voluntas non avertitur à Deo secundum se, sed secundum aliud, in quantum scilicet appetit inordinatam delectationem, quæ habet annexam averfionem à Deo. At dum aliquis odio abominatio nis odit Deum, voluntas ejus secundum se avertitur à Deo. Semper autem id quod est per se, est potius eo quod est

est secundum aliud. Et revera peccatum istud diabolicum est, seu infernale.

406 Quantum ad odium proximi, an sit gravissimum eorum quae in proximum committuntur? S. Doctor ait, quod ex deordinatione ejus qui peccat, odium est majus peccatum, quam exteriores actus, qui sunt in proximi nocumentum. Quia scilicet per odium deordinatur voluntas hominis, quae est potissimum in homine, & ex qua est radix peccati. Unde si exteriores actus inordinati essent absque inordinatione voluntatis, non essent peccata; puta cum aliquis ignoranter, vel zelo justitia hominem occidit. Et si quid culpa est in exterioribus peccatis, quae contra proximum committuntur, totum est ex interiori odio. Sed quantum ad nocumentum, quod proximo inferitur, pejora sunt exteriora peccata, quam interiora odium. Ibidem a. 4. in corp.

407 Sed debetne, qui contra proximum habuit odium inimicitiae, in confessione manifestare speciem mali proximo voliti? Negant Valentia, Bonacina, alique plures. Quia voluntas illa non diversificatur specie penes diversitatem specificam malorum volitorum: utpote quae omnia voluntas vult sub eodem motivo formali, quia scilicet sunt malum proximi. Affirmo nihilominus (ordinarie loquendo) cum Sylvio, Merbesio, Suarez, &c. Quia qui vult tale malum proximo, ut plurimum vult illud quae tale malum. Quemadmodum ergo voluntas inferendi malum in vita, specie distinguitur a voluntate inferendi ipsi malum in bonis, vel in fama: sic voluntas quae quis optat ipsi evenire malum in vita, distinguitur specie a voluntate quae optat ipsi evenire malum in bonis, &c. Unde sic est de voluntate malorum, sicut de malis seu nocumentis volitis, de quibus S. Thomas q. 31. a. 4. ad 2<sup>um</sup>. Omnia (inquit) nocumenta, in quantum considerantur secundum rationem communem mali, reducuntur ad odium; prout autem considerantur secundum aliquas rationes speciales, vel boni, vel mali, reducuntur ad aliquas speciales virtutes, vel vicia.

408 Invidia est tristitia, quae de bono proximi tristatur, quia in eo nos aequat, vel superat. Haud dubie est peccatum mortale ex genere suo. Quia directe etiam opponitur charitati: utpote cui directe contrariatur voluntas, ut proximus bono aliquo careat, ne in eo nos aequet, vel superet.

409 Acedia est tristitia de bono spirituali ac divino, in quantum est divinum, id est quatenus ex ordinatione Dei oportet ei adherere ad salutem consequendam. Ita S. Thomas q. 35. a. 3. in corp. & ad 2. Unde patet quod sit peccatum ex genere suo mortale, contrarium charitati. Nam proprius effectus charitatis est gaudium de Deo, five de iis quae sunt facienda propter Deum, inquit S. Doctor ibidem, & q. 11. de acedia a. 3. : Sicut (inquit) invidia est pecca-

um mortale ex suo genere, in quantum adversatur charitati, quantum ad dilectionem proximi; ita acedia . . . . est peccatum mortale ex suo genere, in quantum adversatur charitati, quantum ad dilectionem Dei. Adversatur & praeccepto, quo jubemur gaudere in Domino, Matth. 5. 11. & 12. Et Philipp. 4. 4. Et quo jubemur Deum desiderare, desiderandoque esurire & sitire justitiam, Matth. 5. Et cum timore & tremore salutem operari, Philipp. 2. 12. & 13. Et in charitate proficere, Matth. 25. Et vigilare & orare, Matth. 24. & Marci 13.

Discordia opponitur concordiae, quae cum fit unio voluntatum, non unio opinionum (S. Thomas q. 37. a. 1.) discordia non est contrarietas opinionum, sed voluntatum, quae quis scienter & ex intentione dissentit a proximo circa bonum Dei, vel proximi. Et ideo est mortale peccatum ex suo genere, propter contrarietatem ad charitatem, licet primi motus hujus discordia, propter imperfectionem actus, sint peccata venialia, ait S. Doctor ibidem.

Ubi etiam observat, quod concordia per discordiam dupliciter tollitur. Uno quidem modo per se; alio vero modo per accidens. Per se quidem in humanis actibus & motibus dicitur esse id quod est secundum intentionem . . . . Per accidens autem . . . . ex hoc quod aliquid est praeter intentionem. Unde cum intentio aliquorum est ad aliquod bonum, quod pertinet ad honorem Dei, vel utilitatem proximi; sed unus aestimat hoc esse bonum, alius autem habet contrariam opinionem: discordia tunc est per accidens contra bonum Dei, vel proximi. Et talis discordia non est peccatum, nec repugnat charitati, nisi hujusmodi discordia sit, vel cum errore circa ea quae sunt de necessitate salutis, vel cum pertinacia, vel contemptu, vel odio, seu etiam diffamatione eorum qui contrarium sentiunt, uti frequenter hodie contingit, non sine gravi Dei offensa, fraternaque charitatis & justitiae laesione.

Ad discordiam pertinent contentio, schisma, bellum, seditio, rixa. Si enim discordia sit circa veritatem, camque cum altercatione verborum quispiam impugnet, vocatur contentio. Si discordia ista eoque procedat, ut se quis ab Ecclesiae unitate sejungat, Romanoque Pontifici, Ecclesiae Capiti, subesse nolit, dicitur schisma. Si ad animorum discordiam violentia armorum accedat inter Rempublicam & Rempublicam, est bellum. Si armorum violentia, vel praeparatio ad illam, non sit inter Rempublicam & Rempublicam, sed inter multitudinem & multitudinem ejusdem Reipublicae, est seditio. Si denique inter paucas personas privatas sit pugna factorum, est rixa, quae (ut sanctus Doctor ait q. 41. a. 1.) videtur esse quoddam privatum bellum, quod inter personas privatas agitur. Ad eam

proinde pertinet *duellum*, privatâ factum  
authoritate, de quo sit

## CAPUT XLII.

*Duelli malitia ostenditur.*

- 413 **D**uellum est pugna duorum, vel paucorum ex condicito ad certum locum & tempus, cum periculo vitæ. Certissimè nunquam est licitum privatâ authoritate illud offerre, vel acceptare, etiam prætextu defendendi honorem suum, tamen si eo non oblato, vel non acceptato, officium vel militia cum gravi familiæ detrimento deserenda foret. Idque
- 414 Probatur 1<sup>o</sup>. quia nefas est quemquam occidere privatâ authoritate; imò solius Dei authoritate hominem occidere licet, uti Deo dante ostendam ad 5. Decalogi præceptum. Et ratio est, quia solus Deus est Dominus vitæ hominis; sine consensu verò Domini (qui duellandi authoritatem nulli privato concessit) rem ipsius destruere non licet.
- 415 2<sup>o</sup>. quia Concilium Tridentinum sess. 25. c. 19. gravitatem istius criminis declarat, cum dicit, quod *detestabilis duellorum usus, fabricante diabolo introductus est, ut cruentâ corporum morte, animarum perniciem lucretur, ideoque ex Christiano orbe penitus exterminandus sit.*
- 416 3<sup>o</sup>. illicitum est hominem occidere in defensionem proprii honoris & famæ; uti demonstrabitur loco citato, constatque ex 30. propositione per Innocentium XI. damnata: *Eas est viro honorato occidere invasorem, qui mittitur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequit. Idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percussit, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.* Cum igitur istæ præcipuæ sint duellorum causæ; quemadmodum pro iis non licet occidere; ita nec se & proximum periculo proximo occisionis exponere.
- 417 4<sup>o</sup>. neque etiam viro equestri duellum acceptare licet ad evadendam timiditatis notam, prout Alexander VII. declaravit, dum propositionem hanc 2<sup>am</sup>. damnavit: *Vir equestris, ad duellum provocatus, potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.*
- 418 5<sup>o</sup>. apud Deum & homines, rectam rationem sequentes, nullam incurrit infamiam, sed honorem & gloriam, qui, ut divinis humanisque legibus duella prohibentibus obediat, seipsum & passionem suam vincendo, Christi que patientiam & mansuetudinem imitando, duellum injuriatus non offert, nec provocatus acceptat. Quilibet verò vel illud offert, vel acceptat, apud Deum & homines recta sapientes perpetuam incurrit infamiam, perpetuèque infamis declaratur à Concilio Tridentino, & à Gregorio XIII. excommunicaturque ab u-

troque, & si in duello moriatur, Ecclesiastica privatur sepultura. Errant proinde, ac vehementer errant, qui putant gloriosum esse, se provocanti sistere, vel injuriantem provocare, atque in certamine occidere: non enim fortes, sed furiosi; non generosi, sed ignavi; non illustres, sed turpes & infames existimandi sunt. Cum nihil in furioso illo certamine sit, quod non sit omni scelere, & insigni turpitudine cumulatam. Quòd si hoc gloriosum reputent mundani homines, gloria ista vera non est, nec Christiana, sed fatua & diabolica, utpote non proveniens ex virtute, sed ex enormi scelere, similis insanissimæ gladiatorum gloriæ; vel illi, quam se reportare putant, qui acceptas ulciscuntur injurias; vel etiam illi, quam se reportare existimabant veteres illi Stoici, quibus gloriosum videbatur sibi metipsis mortem adsciscere, ne confusionem, vel injuriam, vel aliud grave malum præsentis vitæ paterentur, ita ut Seneca Catonem magnis extulerit laudibus, quòd se veneno enecasset, ne in potestatem hostium veniret. Quemadmodum ergo in his non est vera generositas, nec vera gloria, sed fallax & inlana, verumque argumentum imbellis ingenerosique animi: utpote non valentis contemnere judicium falsum infensatorum hominum, nec pro Deo & virtute injuriam verè vel imaginariè illatam sufferre, seipsumque & insurgentem passionem vincere (cum tamen fortior, atque adeò generosior sit qui se, quam qui fortissima vincit mania) ita & in casu nostro judicant, qui recta sapiunt, quique Dei, Ecclesiæ, Principumque suorum judicium, vanissimorum insanissimorumque hominum judicio, ut par est, anteponunt.

6<sup>o</sup>. se & complicem evidenti mortis periculo pro vana illa gloria exponere, æquè patenter est contra amoris ordinem, quam pro ea cum Stoicis seipsum interimere, vel cum gladiatoribus digladiari, vel acceptas injurias privatâ authoritate ulcisci: quemadmodum enim per hæc amoris ordo execrabiler pervertitur, non sine multiplici fatuitate; ita similiter, &c. Prima namque id facientium fatuitas est, quòd se taliter exponere sibi gloriosum putent; cum tamen (ut supra dixi) coram Deo, Sanctis omnibus, & cunctis æquis rerum æstimatoribus summè execrabile sit. Secunda, quòd gloriam illam imaginariam vitæ suæ præferant. Tertia, quòd eandem præferant salutis suæ, gloriæque æternæ. Quarta, quòd magis horreant timiditatis notam apud vanissimos homines, quam æternam confusionem, aliisque horribilia inferni supplicia æternum duratura. In his ergo omnibus imitatores sunt execrabilis fatuitatis Stoicorum, de quibus proximè, sicut & gladiatorum, & ulciscantium semetipsos; nec magis excusabiles quam ipsi. Nec certè pro vanissima illa gloria duellantes multum distant à Stoicis illis: cum